

ZAKON

O LOKALNIM IZBORIMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se izbor i prestanak mandata odbornika skupština jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: odbornici) i gradonačelnika.

Član 2.

Građani biraju odbornike i gradonačelnika na osnovu slobodnog, opšteg i jednakog izbornog prava. Izorno pravo građani ostvaruju neposredno, tajnim glasanjem.

Niko nema pravo da, po bilo kom osnovu, sprečava ili primorava građanina da glasa, da ga poziva na odgovornost zbog glasanja ili da od njega traži da se izjasni za koga je glasao ili zašto nije glasao.

Član 3.

Odbornici se biraju na osnovu lista političkih stranaka i drugih političkih organizacija, njihovih koalicija i lista koje predlože grupe građana (u daljem tekstu: izborna lista).

Član 4.

Građani imaju pravo da preko sredstava javnog informisanja budu ravnopravno, blagovremeno, istinito, nepristrasno i potpuno obavešteni o izornoj kampanji podnosilaca izbornih lista i kandidatima s izbornih lista, kao i o drugim događajima značajnim za izbore.

Sredstava javnog informisanja dužna su da u izornoj kampanji obezbede ravnopravnost, blagovremenost, istinitost, nepristrasnost i potpunost u obaveštavanju o svim podnosiocima izbornih lista i kandidatima s tih lista, kao i o drugim događajima značajnim za izbore.

Izorna kampanja, u smislu ovog zakona, predstavlja sve javne, političke, promotivne i druge aktivnosti podnosilaca izbornih lista i kandidata s tih lista.

Član 5.

Odbornici i predsednik opštine, odnosno gradonačelnik, biraju se na period od četiri godine. Izbori za odbornike i gradonačelnika, moraju se sprovesti najkasnije 30 dana pre kraja njihovog mandata.

Član 6.

Odbornik ne može biti zaposlen u opštinskoj upravi i lice koje imenuje, odnosno postavlja skupština jedinice lokalne samouprave.

Danom potvrđivanja odborničkog mandata zaposlenom u upravi jedinice lokalne samouprave počinje da miruje radni odnos.

Danom potvrđivanja odborničkog mandata licima koje je imenovala, odnosno postavila skupština jedinice lokalne samouprave, prestaje funkcija na koju su imenovani, odnosno postavljeni. Gradonačelnik, ne može biti odbornik skupštine

opštine odnosno grada, vršiti dužnost u organima javnih službi ili preduzeća koje osniva opština odnosno grad, niti dužnost u državnim organima i organima teritorijalne autonomije.

Član 7.

Pravo da bira odbornika i gradonačelnika, ima građanin Republike Srbije koji je srpski državljanin, koji je navršio 18 godina života, poslovno je sposoban i ima prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj ostvaruje izborna pravo.

Za odbornika i gradonačelnika, može biti izabran građanin Republike Srbije, koji je navršio 18 godina života, poslovno je sposoban i ima prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave na kojoj je predložen za odbornika ili za gradonačelnika.

Član 8.

Izbore za odbornike i gradonačelnike, raspisuje predsednik Narodne skupštine.

Od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora ne može proteći manje od 30, ni više od 60 dana.

Odlukom o raspisivanju izbora određuje se dan održavanja izbora, kao i dan od kada počinju teći rokovi za vršenje izbornih radnji.

Odluka o raspisivanju izbora objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 9.

Izbore za odbornike i gradonačelnike, sprovode izborne komisije jedinica lokalne samouprave i birački odbori u skladu sa zakonom.

II. IZBOR ODBORNIKA SKUPŠTINE JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

1. Osnovne odredbe

Član 10.

Odbornici se biraju na četiri godine.

Danom potvrđivanja mandata odbornika novog saziva prestaje mandat odbornika prethodnog saziva.

Član 11.

Odbornicima iz prethodnog saziva prestaje mandat i u slučaju kada se na konstitutivnoj sednici ne potvrde mandati svih odbornika novog saziva, ako je mandat potvrđen najmanje onoliko broju odbornika koji omogućava odlučivanje skupštine na način predviđen zakonom i statutom jedinice lokalne samouprave.

Član 12.

U jedinicama lokalne samouprave u kojima živi stanovništvo mešovitog nacionalnog sastava omogućuje se srazmerna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u skupštini jedinice lokalne samouprave, u skladu s Ustavom i ovim zakonom.

Član 13.

Izborne jedinice utvrđuje skupština jedinice lokalne samouprave svojom odlukom.

Odluku iz stava 2. ovog člana skupština donosi većinom glasova od ukupnog broja odbornika.

U jedinici lokalne samouprave se utvrđuje onoliko izbornih jedinica koliko se odbornika bira u skupštinu jedinice lokalne samouprave.

U slučaju izmene broja odbornika koji čine skupštinu jedinice lokalne samouprave, odluku iz stava 2. ovog člana skupština će doneti na istoj sednici na kojoj je odlučila o izmenama odredaba statuta o broju odbornika.

Izмене broja odbornika i izbornih jedinica ne mogu se vršiti u periodu od raspisivanja izbora za odbornike do konstituisanja novoizabranih skupština jedinica lokalne samouprave.

Izborne jedinice se određuju tako da u svakoj izbornoj jedinici bude približno jednak broj birača.

Izuzetno od stava 7. ovog člana mogu se odrediti izborne jedinice na brdsko-planinskom području u kojima se odbornik bira od strane manjeg broja birača u odnosu na druge izborne jedinice.

Protiv odluke skupštine jedinice lokalne samouprave iz stav 2. ovog člana svaki odbornik može izjaviti žalbu Upravnom sudu.

Žalba se podnosi u roku od osam dana od dana donošenja odluke.

U postupku po podnetoj žalbi sud shodno primenjuje odredbe zakona kojim se uređuje postupak u upravnim sporovima.

2. Organi za sprovođenje izbora

Član 14.

Organi za sprovođenje izbora su izborna komisija jedinice lokalne samouprave i birački odbori.

Organi za sprovođenje izbora su samostalni i nezavisni u radu i rade na osnovu zakona i propisa donetih na osnovu zakona.

Za svoj rad organi za sprovođenje izbora odgovaraju organu koji ih je imenovao.

Svi organi i organizacije dužni su da pružaju pomoć organima za sprovođenje izbora i da im dostavljaju podatke koji su im potrebni za rad.

Član 15.

Članovi organa za sprovođenje izbora i njihovi zamenici mogu biti samo građani koji imaju izbornu pravo, kao i prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Članovima organa za sprovođenje izbora i njihovim zamenicima prestaje funkcija u ovim organima kad prihvate kandidaturu za odbornika.

Član 16.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave radi u stalnom sastavu (imenovani članovi) i proširenom sastavu (opunomoćeni članovi).

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave radi u proširenom sastavu od dana utvrđivanja tog sastava do završetka izbora.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave odlučuje većinom glasova članova u stalnom, odnosno proširenom sastavu.

U slučaju da izborna komisija jedinice lokalne samouprave ima paran broj članova, odluka je doneta i ako za nju glasa najmanje polovina članova, pod uslovom da je za nju glasao predsednik komisije.

Izborna komisija u svom radu shodno primenjuje zakon kojim je uređen opšti upravni postupak.

Član 17.

Izbornu komisiju jedinice lokalne samouprave u stalnom sastavu čine predsednik i najmanje četiri člana koje imenuje skupština jedinice lokalne samouprave, na predlog odborničkih grupa u skupštini jedinice lokalne samouprave srazmerno broju odbornika, a u proširenom sastavu i po jedan predstavnik predlagača kandidata, koji je predložio kandidate za odbornike u najmanje dve trećine izbornih jedinica u jedinici lokalne samouprave.

Političke stranke i koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina koje predlože najmanje jednu trećinu kandidata za odbornike od ukupnog broja odbornika koji se bira imaju pravo na svog predstavnika u proširenom sastavu opštinske izborne komisije.

Nijedna politička stranka ili stranačka koalicija ne može imati više od polovine članova u stalnom sastavu izborne komisije jedinice lokalne samouprave.

U rešenju o imenovanju predsednika i članova izborne komisije jedinice lokalne samouprave, pored ličnog imena predsednika, odnosno člana, mora biti navedena njegova politička pripadnost ili naziv stranke, odnosno stranačke koalicije na čiji je predlog imenovan.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave ima sekretara koga imenuje skupština opštine. Sekretar učestvuje u radu komisije bez prava odlučivanja.

Predsednik, drugi članovi izborne komisije jedinice lokalne samouprave i njen sekretar imaju zamenike.

Za predsednika, zamenika predsednika, sekretara i zamenika sekretara izborne komisije jedinice lokalne samouprave imenuje se lice koje je diplomirani pravnik.

Predsednik, članovi izborne komisije u stalnom sastavu, sekretar izborne komisije i njihovi zamenici dužni su da se stručno usavršavaju u skladu sa programom edukacije koji utvrdi Republička izborna komisija.

Član 18.

Izborna komisija danom proglašenja izborne liste istovremeno rešenjem utvrđuje koji podnosilac izborne liste ispunjava uslove za određivanje svojih predstavnika u prošireni sastav ovog organa.

Rešenje o ispunjenju ili neispunjenju uslova za određivanje opunomoćenog predstavnika podnosioca izborne liste u prošireni sastav izborna komisija dostavlja podnosiocu izborne liste u roku od 24 časa od dana donošenja tog rešenja.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana obezbeđena je zaštita po postupku za zaštitu izbornog prava koji utvrđen ovim zakonom.

Podnosilac izborne liste određuje svog opunomoćenog predstavnika u izbornoj komisiji i o tome obaveštava izbornu komisiju.

Izborna komisija utvrđuje prošireni sastav u roku od 24 časa od prijema obaveštenja o licima koja ulaze o prošireni sastav.

Podnosilac izborne liste koji ne odredi opunomoćenog predstavnika u izbornoj komisiji najkasnije pet dana pre dana određenog za održavanje izbora, gubi ovo pravo, a izborna komisija nastavlja da radi i da punovažno odlučuje bez predstavnika ovog podnosioca izborne liste.

Član 19.

Protiv rešenja skupštine jedinice lokalne samouprave o imenovanju predsednika i članova izborne komisije u stalnom sastavu dopuštena je žalba Upravnom sudu u roku od 24 časa od donošenja rešenja.

Pravo na žalbu iz stava 1. ovog člana ima svaki odbornik.

Član 20.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave:

- 1) stara se o zakonitosti sprovođenja izbora odbornika;
- 2) određuje biračka mesta, pri čemu naročito vodi računa o ravnomernosti birača na biračkim mestima i o dostupnosti biračkog mesta biračima;
- 3) određuje biračke odbore i imenuje njihove članove;
- 4) daje uputstva biračkim odborima u pogledu sprovođenja postupka izbora odbornika;
- 5) propisuje obrasce u skladu sa uputstvima Republičke izborne komisije i organizuje tehničke pripreme za sprovođenje izbora za odbornike;
- 6) utvrđuje da li su izborne liste sačinjene i podnete u skladu sa propisima o izboru odbornika;
- 7) proglašava izborne liste ;
- 8) utvrđuje broj glasačkih listića za biračka mesta i zapisnički ih predaje biračkim odborima;
- 9) utvrđuje rezultate glasanja u izbornoj jedinici i broj glasova za svakog kandidata;
- 10) utvrđuje i objavljuje ukupne rezultate izbora odbornika;
- 11) podnosi izveštaj skupštini jedinici lokalne samouprave o sprovedenim izborima za odbornike;
- 12) dostavlja podatke o sprovođenju i rezultatima izbora za odbornike ministarstvu nadležnom za poslove lokalne samouprave, republičkom organu nadležnom za poslove statistike i Republičkoj izbornoj komisiji, u roku od 15 dana po završetku izbora.
- 13) obavlja i druge poslove određene ovim zakonom i propisima o izboru odbornika.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave donosi poslovnik o svom radu.

Član 21.

U svom radu izborna komisija jedinice lokalne samouprave shodno primenjuje uputstva i druge akte Republičke izborne komisije koji se odnose na sprovođenje izbora za narodne poslanike.

Na traženje izborne komisije jedinice lokalne samouprave, Republička izborna komisija dužna je da daje objašnjenja o primeni odredaba zakona i drugih opštih akata kojima je regulisan izbor odbornika skupštine jedinice lokalne samouprave, u roku od osam dana.

Objašnjenja iz stava 2. ovog člana nisu obavezujuća.

U slučaju kada izborna komisija jedinice lokalne samouprave ne izvrši poslove iz svoje nadležnosti u zakonskom roku, Republička izborna komisija je ovlašćena da ove poslove preuzme i obavi ih u skladu sa odredbama ovog zakona.

Protiv rešenja koja Republička izborne komisije donese u vršenju ovlašćenja iz stava 2. ovog člana dopuštena je žalba Upravnom sudu.

Član 22.

Birački odbor radi u stalnom i proširenom sastavu.

Birački odbor u stalnom sastavu čine predsednik i najmanje četiri člana.

U pogledu utvrđivanja sastava biračkog odbora u proširenom sastavu, primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na izbornu komisiju jedinice lokalne samouprave u proširenom sastavu.

Predsednik i članovi biračkog odbora imaju zamenike.

Birački odbor imenuje se najkasnije deset dana pre dana određenog za održavanje izbora.

Rešenje o imenovanju biračkih odbora dostavlja se svim podnosiocima potvrđenih izbornih lista, u roku od 48 časova od donošenja rešenja.

Član 23.

Birački odbor neposredno sprovodi glasanje, obezbeđuje pravilnost i tajnost glasanja, utvrđuje rezultate glasanja na biračkom mestu i obavlja druge poslove određene zakonom.

Birački odbor se stara o održavanju reda na biračkom mestu za vreme glasanja.

Bliža pravila o radu biračkog odbora određuje izborna komisija jedinice lokalne samouprave, u skladu sa uputstvima Republičke izborne komisije.

3. Kandidovanje i izborne liste

Član 24.

Kandidate za odbornike mogu predlagati registrovane političke stranke, koalicije političkih stranaka i grupe građana, koje svojim potpisima podrži najmanje 30 birača u izornoj jedinici. Podnosilac izborne liste mora imati kandidate u najmanje jednoj trećini od ukupnog broja izbornih jedinica u jedinici lokalne samouprave.

U opštinama koje imaju manje od 20.000 birača, izborne liste iz stava 1. ovog člana, utvrđene su kada predložene kandidate podrži najmanje 10 birača u izornoj

jedinici, odnosno najmanje 20 birača u izbornoj jedinici u opštinama koje imaju od 20.000 do 30.000 birača.

Podnosilac izborne liste određuje imena kandidata po utvrđenim izbornim jedinicama.

Birač može potpisati predlog samo za jednog kandidata u izbornoj jedinici.

Ako je birač potpisao predlog za više predloženih kandidata, kao važeći smatraće se potpis na predlogu koji je ranije podnet izbornoj komisiji jedinice lokalne samouprave.

Jedno lice može biti kandidat samo na jednoj izbornoj listi i samo u jednoj izbornoj jedinici.

Član 25.

U ime političke stranke ili grupe građana, predlog iz člana 19. ovog zakona može podneti samo lice koje je politička stranka ili grupa građana ovlastila.

U ime koalicije stranaka, predlog iz stava 1. ovog člana podnose najviše dva ovlašćena lica.

Koaliciju političkih stranaka, u smislu ovog zakona, čine registrovane političke stranke koje su se udružile radi zajedničkog učešća na izborima.

Političke stranke koje čine koaliciju, svoje međusobne odnose uređuju koalicionim ugovorom overenim u skladu sa zakonom kojim se uređuje overa potpisa.

Grupu građana može osnovati najmanje deset birača zaključenjem pismenog sporazuma koji mora biti overen u skladu sa zakonom kojim se uređuje overa potpisa.

Visinu naknade za overu potpisa iz st. 4. i 5. ovog člana utvrdiće posebnim aktom ministarstvo nadležno za poslove pravde.

Član 26.

Političke stranke nacionalnih manjina i koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina mogu predlagati kandidate koje svojim potpisima podrži najmanje 10 birača u izbornoj jedinici. Podnosilac izborne liste mora imati kandidate u najmanje jednoj desetini od ukupnog broja izbornih jedinica u jedinici lokalne samouprave.

Položaj političke stranke nacionalne manjine dokazuje se uverenjem koje izdaje organ nadležan za vođenje registra političkih stranaka, u skladu sa zakonom.

Podnosilac izborne liste uverenje iz stava 2. ovog člana dostavlja izbornoj komisiji kada predaje izbornu listu.

Koaliciju političkih stranaka nacionalnih manjina u smislu stava 1. ovog člana mogu činiti samo organizacije koje su kao političke stranke nacionalnih manjina upisane u registar političkih stranaka.

Član 27.

Na izbornoj listi se nalaze svi kandidati podnosioca liste po utvrđenim izbornim jedinicama.

Na izbornoj listi mora biti najmanje 30% kandidata manje zastupljenog pola na listi.

Ukoliko izborna lista ne ispunjava uslove iz stava 2. ovog člana smatraće se da sadrži nedostatke za proglašenje izborne liste, a predlagač liste biće pozvan u skladu sa ovim zakonom, da otkloni nedostatke liste.

Ukoliko predlagač liste ne otkloni nedostatke iz stava 3. ovog člana, izborna komisija odbiće proglašenje izborne liste, u skladu sa ovim zakonom.

Član 28.

Naziv izborne liste određuje se prema nazivu političke stranke, odnosno koalicije političkih stranaka koja podnosi listu, a u naziv se može uključiti ime i prezime lica koje politička stranka, odnosno stranačka koalicija odredi kao nosioca izborne liste.

Lice određeno kao nosilac izborne liste može biti kandidat za odbornika.

Uz naziv izborne liste grupe građana podnosilac određuje bližu oznaku te liste, a u naziv se može uključiti ime i prezime kandidata za odbornika koga grupa građana odredi za nosioca izborne liste.

Član 29.

Izborna lista se dostavlja izbornoj komisiji jedinice lokalne samouprave najkasnije 15 dana pre dana određenog za održavanje izbora.

Izborna lista se dostavlja izbornoj komisiji jedinice lokalne samouprave na posebnom obrascu, koji sadrži:

- 1) naziv podnosioca izborne liste ;
- 2) oznaku izborne jedinice za koju se kandidat predlaže;
- 3) prezime i ime kandidata.

Uz izbornu listu se izbornoj komisiji jedinici lokalne samouprave dostavlja dokumentacija, i to:

- 1) potvrda o izbornom pravu za svakog kandidata, u kojoj je naznačeno ime i prezime, datum rođenja, zanimanje i lični broj kandidata;
- 2) pismena izjava kandidata da prihvata kandidaturu;
- 3) potvrda o prebivalištu kandidata;
- 4) potvrda o državljanstvu kandidata;
- 5) potpisi potrebnog broja birača, koji je ovim zakonom utvrđen kao uslov za predlaganje kandidata, na obrascu čiji sadržaj propisuje izborna komisija jedinice lokalne samouprave;
- 6) potvrda o upisu u registar političkih stranaka ako je podnosilac izborne liste politička stranka ili koalicija političkih stranaka;
- 7) koalicioni ugovor, odnosno sporazum o osnivanju grupe građana, ako je podnosilac izborne liste koalicija političkih stranaka, odnosno grupa građana;
- 8) uverenje o položaju političke stranke nacionalne manjine ako je podnosilac izborne liste politička stranka nacionalne manjine, odnosno koalicija političkih stranaka nacionalnih manjina.

Na dokumentaciju iz stava 2. tač. 1) 3) 4) 6) i 8) ovog člana ne plaća se taksa.

Član 30.

Izborna komisija propisuje oblik i sadržaj obrasca za potpis birača koji podržavaju kandidate za odbornike i stavlja ga na raspolaganje učesnicima u izborima najkasnije u roku od tri dana od dana raspisivanja izbora.

Potpis kojim birač podržava kandidata za odbornika mora biti overen u skladu sa zakonom kojim se uređuje overa potpisa.

Visinu naknade za overu potpisa utvrdiće posebnim aktom ministarstvo nadležno za poslove pravde.

Član 31.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave utvrđuje odmah, a najkasnije u roku od 24 časa po prijemu izborne liste, da li je izborna lista sa potrebnom dokumentacijom, podneta u određenom roku i sačinjena u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ako nađe nedostatke, izborna komisija jedinice lokalne samouprave će, odmah, a najkasnije u roku od 24 časa, doneti zaključak kojim podnosiocu izborne liste nalaže da, najkasnije u roku od 48 časova od dostavljanja zaključka, otkloni nedostatke na koje se u zaključku ukazuje.

Ako podnosilac izborne liste ne postupi po odredbama stava 2. ovog člana ili ako je izborna lista podneta neblagovremeno, izborna komisija jedinice lokalne samouprave će je u roku od 24 časa, rešenjem odbaciti.

Član 32.

Kad izborna komisija jedinice lokalne samouprave utvrdi da je izborna lista podneta blagovremeno i da je pravilno sačinjena, odnosno da su u predviđenom roku otklonjeni nedostaci, potvrdiće je svojim rešenjem najkasnije u roku od 24 časa od njenog prijema, odnosno od otklanjanja nedostataka.

U rešenju o proglašenju izborne liste izborna komisija jedinice lokalne samouprave navodi naziv izborne liste, naziv podnosioca izborne liste i imena i prezimena svih kandidata sa liste čija je kandidatura potvrđena sa oznakom izborne jedinice u kojoj su kandidati predloženi.

Rešenje o proglašenju izborne liste izborna komisija jedinice lokalne samouprave bez odlaganja dostavlja podnosiocu izborne liste.

Član 33.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave će, najkasnije pet dana po isteku roka za podnošenje izbornih lista, za svaku izbornu jedinicu sastaviti liste kandidata, na koju će uvrstiti sve kandidate koji su predloženi u skladu s odredbama ovog zakona.

Redosled kandidata na listi kandidata izborne jedinice utvrđuje se po azbučnom redu prezimena.

Na listi kandidata izborne jedinice, uz lično ime kandidata, obavezno se navodi naziv izborne liste.

Član 34.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave javno oglašava liste kandidata najkasnije narednog dana od dana njihovog utvrđivanja.

Svaki predlagač kandidata ima pravo da u roku od 48 časova od dana javnog oglašavanja liste kandidata izvrši uvid u sve podnete predloge i dokumentaciju podnetu uz njih.

Član 35.

Ako kandidat po donošenju rešenja o proglašenju izborne liste bude pravnosnažnom sudskom presudom lišen poslovne sposobnosti, izgubi državljanstvo Republike Srbije, promeni prebivalište, odustane od kandidature ili ako nastupi njegova smrt, podnosilac gubi pravo da predloži novog kandidata.

Podnosilac izborne liste može povući predlog kandidata najkasnije 15 dana pre dana izbora.

4. Sprovođenje izbora

Član 36.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave dužna je da za svaki birački odbor blagovremeno pripremi materijal za glasanje, a naročito potreban broj glasačkih listića, izvod iz biračkog spiska, potvrde o izbornom pravu, posebne službene koverte za glasanje, kao i obrazac zapisnika o radu biračkog odbora.

Glasačke listiće priprema i overava izborna komisija.

Izborna komisija utvrđuje ukupan broj glasačkih listića, koji mora biti jednak broju birača upisanih u birački spisak u jedinici lokalne samouprave.

Izborna komisija kontroliše pripremu i overu glasačkih listića i određuje broj rezervnih glasačkih listića, koji ne može biti veći od 0,3% od ukupnog broja glasačkih listića.

Glasački listići se štampaju na jednom mestu.

Podnosilac izborne liste dostavlja izbornoj komisiji imena lica koja imaju pravo da prisustvuju štampanju, brojanju i pakovanju glasačkih listića i njihovom dostavljanju organima nedležnim za sprovođenje izbora.

U opštinama gde su u službenoj upotrebi jezici nacionalnih manjina glasački listići se štampaju i na tim jezicima.

Izborna komisija bliže utvrđuju sadržinu, oblik i izgled glasačkih listića, određuje štampara, način i kontrolu njihovog štampanja i dostavljanje i rukovanje glasačkim listićima.

Član 37.

Primopredaja izbornog materijala vrši se najkasnije 24 časa pre dana održavanja izbora.

Opštinska uprava stara se o uređivanju biračkih mesta i priprema za svaki birački odbor potreban broj glasačkih kutija sa priborom za njihovo pečačenje, paravane za glasanje i pribor za pisanje.

Na dan izbora, pre početka glasanja, birački odbor utvrđuje da li je pripremljeni izborni materijal za to biračko mesto potpun i ispravan, da li je biračko mesto uređeno na način kojim se obezbeđuje tajnost glasanja i da li glasanje može početi, što unosi u zapisnik o svom radu.

Član 38.

Glasački listić sadrži:

- 1) oznaku da se glasa za izbor odbornika;
- 2) naziv jedinice lokalne samouprave i oznaku izborne jedinice;
- 3) redni broj koji se stavlja ispred imena kandidata;
- 4) ime i prezime kandidata, prema redosledu utvrđenom na listi kandidata, sa naznakom predlagača. Pored imena i prezimena mogu se staviti i druge oznake kandidata, o čemu odlučuje opštinska izborna komisija;
- 5) napomenu da se glasa samo za jednog kandidata, zaokruživanjem rednog broja ispred imena kandidata.

Član 39.

Birač glasa na biračkom mestu na kome je upisan u birački spisak.

Birač može da glasa i van biračkog mesta na kome je upisan u izvod iz biračkog spiska, pod uslovima i na način utvrđen zakonom.

Način glasanja van biračkog mesta, kao i broj birača koji su glasali na taj način unosi se u zapisnik o radu biračkog odbora.

Član 40.

Birač glasa lično.

Birač glasa samo za jednog kandidata.

Glasa se zaokruživanjem rednog broja ispred imena kandidata za koga se glasa, zaokruživanjem imena i prezimena kandidata, odnosno tako da se nedvosmisleno može utvrditi za kog kandidata je birač glasao.

Birač sam presavija glasački listić tako da se ne vidi za koga je glasao i ubacuje listić u glasačku kutiju i odmah napušta biračko mesto.

5. Utvrđivanje i objavljivanje rezultata izbora

Član 41.

Po završenom glasanju birački odbor pristupa utvrđivanju rezultata glasanja na biračkom mestu.

Birački odbor utvrđuje broj neupotrebljenih glasačkih listića i stavlja ih u poseban omot koji pečati, s naznakom na omotu da se radi o neupotrebljenim glasačkim listićima.

Na osnovu izvoda iz biračkog spiska, birački odbor utvrđuje ukupni broj birača koji su glasali.

Kad se glasačka kutija otvori, posle provere kontrolnog listića, važeći glasački listići odvajaju se od nevažećih.

Birački odbor konstatuje broj nevažećih glasačkih listića, unosi ga u zapisnik i nevažeće glasačke listiće pečati u poseban omot, s naznakom da se radi o nevažećim glasačkim listićima, a potom utvrđuje broj važećih listića i broj glasova koji je dobio svaki kandidat pojedinačno, što takođe unosi u zapisnik.

Važeći glasački listići stavljaју se u poseban omot sa naznakom da se radi o važećim glasačkim listićima.

Nevažeći glasački listić jeste nepopunjeni glasački listić, listić koji je popunjen tako da se ne može utvrditi za kog kandidata se glasalo i listić na kome je zaokruženo više od jednog kandidata.

Kad se utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji su glasali ili u glasačkoj kutiji nije nađen kontrolni listić, birački odbor se raspušta i imenuje novi, a glasanje na tom mestu ponavlja se.

Član 42.

Birački odbor, po utvrđivanju rezultata glasanja, u zapisnik o svom radu unosi: broj primljenih glasačkih listića, broj neupotrebljenih glasačkih listića, broj nevažećih glasačkih listića, broj važećih glasačkih listića, broj glasova datih svakom kandidatu pojedinačno, broj birača prema izvodu iz biračkog spiska i broj birača koji su glasali.

U zapisnik o radu biračkog odbora unose se i primedbe i mišljenja članova biračkog odbora, kao i sve druge činjenice od značaja za glasanje.

Zapisnik o radu biračkog odbora potpisuju svi članovi biračkog odbora.

Ako zapisnik ne potpišu svi članovi biračkog odbora, u zapisnik će se uneti konstatacija i eventualni razlozi za nepotpisivanje zapisnika.

Član 43.

Zapisnik o radu biračkog odbora izrađuje se na posebnom obrascu koji se štampa u šest primeraka.

U opštinama gde su u službenoj upotrebi jezici nacionalnih manjina zapisnik o radu biračkog odbora štampa se i na tim jezicima.

Prvi primerak zapisnika s utvrđenim izbornim materijalom dostavlja se izornoj komisiji.

Drugi primerak zapisnika ističe se na biračkom mestu na javni uvid.

Preostala četiri primerka zapisnika uručuju se predstavnicima predlagača kandidata koji su osvojili najveći broj glasova na tom biračkom mestu i to odmah ukoliko predlagač ima predstavnika u biračkom odboru, a ukoliko ga nema predstavnik predlagača može preuzeti primerak zapisnika od izborne komisije u roku od 24 časa.

Ostali predlagači imaju pravo da, u roku od 24 časa od dana dostavljanja materijala s biračkog mesta izornoj komisiji, od izborne komisije dobiju overenu fotokopiju zapisnika s biračkog mesta.

Član 44.

Kad utvrdi rezultate glasanja, birački odbor će bez odlaganja, a najkasnije u roku od osam časova od zatvaranja biračkih mesta, dostaviti izornoj komisiji jedinice lokalne samouprave zapisnik o utvrđivanju rezultata glasanja na biračkom mestu, izvod iz biračkog spiska, važeće glasačke listiće u zapečaćenom posebnom omotu, neupotrebljene glasačke listiće u zapečaćenom posebnom omotu, nevažeće glasačke listiće u zapečaćenom omotu, kao i preostalu izbornu dokumentaciju.

Član 45.

U roku od 24 časa od zatvaranja biračkih mesta, izborna komisija jedinice lokalne samouprave utvrđuje rezultate izbora za odbornike i tome sačinjava poseban zapisnik.

Po prijemu izbornog materijala sa biračkih mesta izborna komisija jedinice lokalne samouprave utvrđuje:

- 1) broj birača upisanih u birački spisak;
- 2) broj birača koji su glasali na biračkim mestima;

- 3) broj birača koji su glasali van biračkog mesta;
- 4) broj glasačkih listića primljenih na biračkim mestima;
- 5) ukupan broj neupotrebljenih glasačkih listića;
- 6) ukupan broj nevažećih glasačkih listića;
- 7) ukupan broj važećih listića;
- 8) ukupan broj glasova koji je dobio svaki kandidat;
- 9) procenat glasova koji je osvojio svaki kandidat u odnosu na ukupan broj birača upisanih u izbornoj jedinici u kojoj je kandidovan;
- 10) ukupan broj glasova koji je dobila svaka izborna lista ;
- 11) procenat glasova koji je osvojila izborna lista u jedinici lokalne samouprave;
- 12) ukupan broj mandata koje su dobile pojedine izborne liste;
- 13) imena kandidata pojedinih lista kojima je prema odredbama ovog zakona dodeljen mandat odbornika.

Ukupan broj glasova koje je dobila izborna lista dobija se sabiranjem glasova koje su dobili kandidati te izborne liste.

Član 46.

Svakoj izbornoj listi pripada broj mandata koji je srazmeran ukupnom broju dobijenih glasova .

U raspodeli mandata učestvuju izborne liste političkih stranaka ili grupa građana koje su dobile najmanje 5% glasova od ukupnog broja glasova birača koji su glasali u jedinici lokalne samouprave, izborne liste dvočlanih koalicija političkih stranaka ili grupa građana koje su dobile najmanje 7% glasova od ukupnog broja glasova birača koji su glasali u jedinici lokalne samouprave, izborne liste tročlanih koalicija političkih stranaka ili grupa građana koje su dobile najmanje 9% glasova birača koji su glasali u jedinici lokalne samouprave, izborne liste četvoročlanih koalicija političkih stranaka ili grupa građana koje su dobile najmanje 12% glasova birača koji su glasali u jedinici lokalne samouprave i izborne liste koalicija političkih stranaka ili grupa građana koje čine više od četiri članice koje su osvojile najmanje 15% glasova birača koji su glasali u jedinici lokalne samouprave.

Liste nacionalnih manjina učestvuju u raspodeli mandata i kada su dobile manje od 5% glasova od ukupnog broja glasova birača koji su glasali u jedinici lokalne samouprave.

Član 47.

Izborna komisija raspodeljuje mandate primenom sistema najvećeg količnika.

Mandati se raspodeljuju tako što se ukupan broj glasova koji je dobila svaka pojedina izborna lista podeli brojem od jedan zaključno sa brojem koji odgovara broju odbornika koji se biraju u skupštini jedinice lokalne samouprave. Tako dobijeni količnici razvrstavaju se po veličini, a u obzir se uzima onoliko najvećih količnika koliko se odbornika bira u skupštinu jedinicu lokalne samouprave. Svaka izborna lista dobija onoliko mandata koliko tih količnika na nju otpada.

Ako dve ili više izbornih lista dobiju iste količnike na osnovu kojih se dodeljuje jedan mandat, a nema više neraspodeljenih mandata, mandat će se dodeliti listi koja je dobila veći ukupan broj glasova.

Član 48.

Mandati koji pripadaju određenoj izbornoj listi dodeljuju se kandidatima sa te liste prema procentu glasova koji su kandidati osvojili u odnosu na ukupan broj upisanih birača u izbornim jedinicama u kojima su kandidovani.

Prvi mandat u okviru broja koji je pripao određenoj izbornoj listi izborna komisija će rešenjem dodeliti kandidatu sa te liste koji je osvojio najveći procenat glasova u nekoj od izbornih jedinica. Postupak dodele mandata se ponavlja dok se ne raspodele svi mandati koji pripali određenoj izbornoj listi.

Ako dva ili više kandidata sa jedne izborne liste osvoje isti procenat glasova u svojim izbornim jedinicama, a za raspodelu je preostao samo jedan mandat, on će se dodeliti kandidatu sa većim brojem dobijenih glasova.

Član 49.

Rezultati izbora su konačni kad je iscrpljen postupak za zaštitu izbornog prava utvrđen ovim zakonom.

Izborna komisija u roku od 24 časa od utvrđivanja konačnih rezultata objavljuje rezultate izbora i izdaje odbornicima uverenje da su izabrani.

Rezultati izbora objavljuju se u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave.

Ako izborna komisija jedinice lokalne samouprave u propisanom roku ne objavi rezultate izbora ili ne izda uverenja, ove poslove će izvršiti Republička izborna komisija u roku od narednih 48 časova. Izborna komisija jedinice lokalne samouprave obavezna je da bez odlaganja stavi na raspolaganje Republičkoj izbornoj komisiji sve izborne materijale potrebne za objavljivanje rezultate izbora i izdavanje uverenja.

6. Ponovni izbori i prestanak mandata odbornika

Član 50.

Ponovni izbori sprovode se ako izborna komisija jedinice lokalne samouprave ili nadležni viši sud ponište izbore zbog nepravilnosti u sprovođenju izbora.

Ako se izbori ponište na pojedinom biračkom mestu, glasanje se ponavlja samo na tom biračkom mestu.

Izborna komisija donosi rešenje o ponavljanju glasanja.

Rezultati izbora utvrđuju se po završetku ponovljenog glasanja.

Ponovni izbori sprovode se najkasnije 15 dana od dana poništenja izbora u izbornoj jedinici, odnosno sedam dana od dana poništenja izbora na biračkom mestu, na način i po postupku utvrđenim za sprovođenje izbora.

Ponovne izbore raspisuje izborna komisija jedinice lokalne samouprave.

Ponovni izbori se sprovode po listi kandidata koja je utvrđena za izbore koji su poništeni, osim kad su izbori poništeni zbog nepravilnosti u postupku predlaganja kandidata.

Član 51.

Odborniku prestaje mandat pre isteka vremena na koje je izabran:

- 1) podnošenjem ostavke;
- 2) donošenjem odluke o raspuštanju skupštine jedinice lokalne samouprave;

- 3) ako je pravnosnažnom sudskom odlukom osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest meseci;
- 4) ako je pravnosnažnom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
- 5) preuzimanjem posla, odnosno funkcije koje su, u skladu sa zakonom, nespojive sa funkcijom odbornika;
- 6) ako mu prestane prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave;
- 7) gubljenjem državljanstva;
- 8) ako nastupi smrt odbornika;

Član 52.

Odbornik kojem je prestao mandat zbog izbora na funkciju predsednika opštine, odnosno zamenika predsednika opštine, ostaje na izbornoj listi i može ponovo steći mandat odbornika u skladu sa ovim zakonom, ako mu zbog razrešenja prestane funkcija predsednika, odnosno zamenika predsednika opštine i ako postoji upražnjeno odborničko mesto koje pripada izbornoj listi sa koje je izabran.

Skupština jedinice lokalne samouprave donosi odluku kojom utvrđuje da je odborniku prestao mandat danom nastupanja slučaja iz stava 1. ovog člana, osim u u slučaju podnošenja ostavke.

Mandat odbornika u slučaju podnošenja ostavke prestaje danom donošenja odluke skupštine.

Odbornik može podneti ostavku usmeno na sednici skupštine jedinice lokalne samouprave, a između dve sednice podnosi je u formi overene pisane izjave.

Posle podnošenja usmene ostavke odbornika, skupština bez odlaganja, na istoj sednici utvrđuje da je odborniku prestao mandat.

O ostavci koju je odbornik podneo između dve sednice, skupština je dužna da odluči na prvoj narednoj sednici.

Odbornik može opozvati podnetu ostavku sve dok skupština ne utvrdi prestanak njegovog mandata.

U slučaju kada skupština obaveštenje o nastupanju slučaja iz stava 1. tačka 2) do 8) ovog člana dobije na sednici skupštine, dužna je da bez odlaganja, na istoj sednici utvrdi da je odborniku prestao mandat, a ako ovo obaveštenje dobije u periodu između dve sednice, skupština na prvoj narednoj sednici utvrđuje prestanak mandata odbornika.

Član 53.

Kada odborniku prestane mandat pre isteka vremena na koje izabran, mandat pripada izbornoj listi sa koje je izabran. Izborna komisija rešenjem dodeljuje mandat sledećem kandidatu na izbornoj listi tog podnosioca, koji je od preostalih kandidata dobio najveći procenat glasova.

Kada odborniku prestane mandat pre isteka vremena na koje izabran, a na izbornoj listi sa koje je odbornik bio izabran nema kandidata za koje podnosilac liste nije dobio mandat, izborna komisija rešenjem mandat dodeljuje odgovarajućem kandidatu sa izborne liste koja ima sledeći najveći količnik.

Ako dve ili više izbornih lista imaju isti sledeći najveći količnik, mandat pripada izbornoj listi koja je dobila veći broj mandata.

Mandat novog odbornika traje do isteka mandata odbornika kome je prestao mandat.

Od kandidata se pre dodele mandata pribavlja pismena saglasnost da prihvata mandat.

Kandidatu za odbornika kojem se u skladu sa odredbama ovog člana dodeljuje mandat, izborna komisija jedinice lokalne samouprave, u roku od 24 časa od prijema pravnosnažne odluke skupštine jedinice lokalne samouprave o prestanku mandata odbornika, izdaje uverenje da je izabran.

Odluka skupštine jedinice lokalne samouprave postaje pravnosnažna, u smislu odredbe stava 6. ovog člana, protekom žalbenog roka ako protiv nje nije izjavljena žalba, odnosno donošenjem sudske odluke kojom se izjavljena žalba odbacuje kao neblagovremena ili nedopuštena ili odbija kao neosnovana.

Član 54.

Dnevni red sednice skupštine jedinice lokalne samouprave, na kojoj se donosi odluka u vezi sa mandatima odbornika, skupština utvrđuje tako da se o mandatima odbornika odlučuje pre ostalih tačaka dnevnog reda.

Ukoliko nadležno radno telo skupštine jedinice lokalne samouprave ne dostavi blagovremeno izveštaj o razmatranju razloga za prestanak, odnosno potvrđivanje mandata odbornika, skupština jedinice lokalne samouprave može doneti odluku u vezi sa mandatom odbornika i bez tog izveštaja ako utvrđeno činjenično stanje pruža pouzdan osnov za odlučivanje.

Na odluke skupštine jedinice lokalne samouprave u vezi sa prestankom, odnosno potvrđivanjem mandata odbornika, dopuštena je žalba Upravnom sudu.

Žalba je dopuštena i u slučaju kada skupština propusti da donese odluke iz stava 3. ovog člana.

U slučaju osnovanosti žalbe iz stava 4. ovog člana, sud donosi odluku kojom utvrđuje prestanak mandata, odnosno potvrđuje mandat odbornika.

Pravo na žalbu iz st. 3. i 4. ovog člana imaju odbornici, podnosioci izborne liste koja je učestvovala u raspodeli mandata, kao i kandidati sa izborne liste koja je učestvovala u raspodeli mandata.

Žalba iz stava 3. ovog člana podnosi se u roku od 24 časa od dana kada je doneta odluka skupštine jedinice lokalne samouprave, a žalba iz stava 4. u roku od 24 časa od dana kada je započeta sednica na kojoj skupština propustila da donese odluku o mandatima odbornika, odnosno u roku od 24 časa od dana koji je određen za održavanje sednice ako sednica skupštine nije održana.

Odluka po žalbi doneće se najkasnije u roku od 48 časova od dana prijema žalbe sa spisima.

7. Zaštita izbornog prava

Član 55.

Svaki birač, kandidat za odbornika i podnosilac izborne liste ima pravo na zaštitu izbornog prava, po postupku utvrđenom ovim zakonom.

Član 56.

Birač, kandidat za odbornika i podnosilac izborne liste ima pravo da podnese prigovor izornoj komisiji jedinice lokalne samouprave zbog nepravilnosti u postupku kandidovanja, sprovođenja, utvrđivanja i objavljivanja rezultata izbora.

Prigovor se podnosi u roku od 24 časa od dana kada je doneta odluka, odnosno izvršena radnja ili učinjen propust.

Član 57.

Izborna komisija doneće rešenje u roku od 48 časova od prijema prigovora i dostaviti ga podnosiocu prigovora.

Ako izborna komisija jedinice lokalne samouprave usvoji podneti prigovor, poništiće odluku ili radnju.

Član 58.

Protiv rešenja izborne komisije jedinice lokalne samouprave, može se izjaviti žalba Upravnom sudu.

Žalba se podnosi preko izborne komisije jedinice lokalne samouprave u roku od 24 od dostavljanja rešenja.

Žalba odlaže izvršenje osporenog rešenja.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave dužna je da odmah, a najkasnije u roku od 12 časova, dostavi sudu primljenu žalbu, kao i sve potrebne podatke i spise za odlučivanje.

U postupku zaštite izbornog prava sud shodno primenjuje odredbe zakona kojim se uređuje postupak u upravnim sporovima.

Odluku po žalbi sud će doneti najkasnije u roku od 48 časova od dana prijema žalbe sa spisima.

Odluka doneta u postupku po žalbi je pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, niti zahtev za ponavljanje postupka, predviđeni Zakonom o upravnim sporovima.

Član 59.

Ako sud usvoji žalbu, poništiće odluku ili radnju u postupku predlaganja kandidata, odnosno u postupku izbora odbornika ili će poništiti izbor odbornika.

Kada nađe da osporenu odluku treba poništiti, ako priroda stvari to dozvoljava i ako utvrđeno činjenično stanje pruža pouzdan osnov za to, sud može svojom odlukom meritorno rešiti izborni spor. Odluka suda u svemu zamenjuje poništeni akt.

Ako je po prigovoru, odnosno po žalbi, poništena radnja u postupku izbora ili izbor odbornika, opštinska izborna komisija jedinice lokalne samouprave je dužna da odgovarajuću izbornu radnju, odnosno izbore, ponovi u roku predviđenom ovim zakonom za ponovne izbore. Rok se računa od dana donošenja odluke o poništavanju.

Član 60.

Mandat odbornika počinje da teče danom potvrđivanja mandata.

O potvrđivanju mandata odbornika odlučuje skupština na konstitutivnoj sednici.

Konstitutivnu sednicu skupštine je dužan da zakaže predsednik skupštine iz prethodnog saziva, u roku od sedam dana od dana objavljivanja rezultata izbora, tako da dan održavanja sednice bude najkasnije u roku od 30 dana od dana objavljivanja rezultata izbora.

Ako predsednik skupštine iz prethodnog saziva ne zakaže konstitutivnu sednicu u roku iz stava 3. ovog člana, konstitutivnu sednicu može zakazati jedna trećina odbornika iz novog saziva.

Konstitutivnom sednicom predsedava najstariji prisutni odbornik.

Ako odbornik iz stava 5. ovog člana odbije da predsedava konstitutivnom sednicom, pravo da predsedava ima najstariji prisutni odbornik koji to prihvati.

O potvrđivanju mandata odbornika, na osnovu izveštaja verifikacionog odbora, skupština odlučuje javnim glasanjem. Prilikom utvrđivanja kvoruma, kao i u radu i glasanju na konstitutivnoj sednici, mogu učestvovati kandidati za odbornike kojima su mandati dodeljeni u skladu sa članom 44. ovog zakona i koji imaju uverenje da su izabrani.

Kada skupština posle konstituisanja odlučuje o potvrđivanju mandata novih odbornika, na sednici prilikom utvrđivanja kvoruma, kao i u radu i glasanju, pored odbornika, mogu učestvovati i kandidati kojima su mandati dodeljeni u skladu sa članom 48. ovog zakona i koji imaju uverenje da su izabrani.

Protiv odluke donete u vezi sa potvrđivanjem mandata odbornika može se izjaviti žalba Upravnom sudu u roku od 24 časa od dana donošenja odluke skupštine jedinice lokalne samouprave.

Pravo na žalbu iz stava 9. ovog člana imaju podnosioci izbornih lista koji su učestvovali u raspodeli mandata, kandidati za odbornike na ovim izbornim listama, kao i odbornici kojima je potvrđen mandat ako im je odlukom o potvrđivanju mandata povređeno neko pravo ili na zakonu zasnovan interes.

Odluku po žalbi sud će doneti najkasnije u roku od 48 časova od dana prijema žalbe sa spisima.

8. Troškovi sprovođenja izbora

Član 61.

Sredstva za sprovođenje izbora i finansiranje izborne aktivnosti za izbor odbornika skupštine opštine obezbeđuju se u budžetu jedinice lokalne samouprave .

Na podneske i radnje u izbornom postupku ne plaća se taksa

9. Primena propisa o izboru narodnih poslanika

Član 62.

Odredbe Zakona o izboru narodnih poslanika („Službeni glasnik RS br. 35/00, 69/02 - dr. propis, 57/03 - US, 72/03 - dr. zakon, 18/04, 85/05 - dr. zakon, 101/05 - dr. zakon, 104/09 - dr. zakon, 28/11 – US i 36/11“), o izbornom materijalu, imenovanju u izborne komisije i biračke odbore, biračkim mestima, o obaveštavanju građana o predloženim kandidatima, o zabrani trajanja izborne propagande i objavljivanju prethodnih rezultata ili procene rezultata izbora, glasanju, utvrđivanju i objavljivanju rezultata izbora, neplaćanju poreza i doprinosa za sredstva koja se isplaćuju kao naknada za rad lica u organima za sprovođenje izbora i kaznama, shodno se primenjuju na izbor odbornika, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

III. IZBOR GRADONAČELNIKA

Član 63.

Kandidata za gradonačelnika mogu predložiti, posebno ili zajedno političke stranke, koje svojim potpisima podrži najmanje 3% birača u opštini.

Kandidata za gradonačelnika može predložiti i grupa građana koju svojim potpisima podrži najmanje 3% birača u opštini.

Član 64.

Gradska izborna komisija će, najkasnije pet dana po isteku roka za predlaganje kandidata, utvrditi listu kandidata za gradonačelnika po azbučnom redu prezimena kandidata.

Na listi kandidata, uz lično ime kandidata, obavezno se navodi naziv predlagača

Zaštita izbornog prava na izborima za gradonačelnika se sprovodi u skladu sa odredbama za izbor odbornika

Odredbe o troškovima sprovođenja izbora za odbornike se shodno primenjuju na izbor gradonačelnika.

Član 65.

Podnosilac predloga kandidata za gradonačelnika može povući predlog najkasnije do dana utvrđivanja liste kandidata za gradonačelnika.

Svaki kandidat može odustati od kandidature do dana utvrđivanja liste kandidata za gradonačelnika.

Predlog se povlači, odnosno odustanak se izjavljuje u pismenom obliku.

Član 66.

Glasanje za gradonačelnika obavlja se glasačkim listićem koga priprema i overava opštinska izborna komisija.

Glasački listić sadrži:

- 1) naziv grada;
- 2) oznaku da se glasa za izbor gradonačelnika;
- 3) redni broj koji se stavlja ispred imena kandidata;
- 4) ime i prezime kandidata, prema redosledu utvrđenom na listi kandidata, sa naznakom predlagača.

Član 67.

Za gradonačelnika izabran je kandidat koji je dobio većinu glasova birača koji su glasali.

Ako ni jedan kandidat u prvom krugu glasanja ne dobije većinu glasova birača koji su glasali, u drugom krugu učestvuje dva ili više kandidata koji su dobili jednak i istovremeno najveći broj glasova.

Glasanje u drugom krugu obaviće se u roku od 15 dana, a izabran je kandidat koji je dobio najveći broj glasova.

Ako i u drugom krugu glasanja više kandidata dobije jednak i istovremeno najveći broj glasova, glasanje se ponavlja u roku od osam dana od dana utvrđivanja rezultata, sve dok jedan kandidat ne dobije najveći broj glasova.

Član 68.

Gradonačelniku prestaje mandat pre isteka vremena na koje je izabran:

- 1) podnošenjem ostavke;
- 2) ako je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest meseci;
- 3) ako je pravosnažnom sudskom odlukom lišen poslovne sposobnosti;

- 4) ako mu prestane prebivalište na teritoriji opštine;
- 5) gubljenjem državljanstva;
- 6) ako vrši poslove koji su zakonom određeni kao nespojivi sa funkcijom gradonačelnika;
- 7) u slučaju smrti;
- 8) opozivom;
- 9) u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Predsednik Narodne skupštine raspisuje u roku od 15 dana od prestanka mandata gradonačelnika izbore za gradonačelnika, ako do isteka mandata gradonačelnika nije ostalo manje od šest meseci.

Član 69.

Predlog za opoziv gradonačelnika mogu podneti, posebno ili zajedno političke stranke, odnosno grupa građana, koje svojim overenim potpisom podrži najmanje 10% birača u opštini pod uslovom da su potpisi skupljeni u roku od 15 dana.

Predlog za opoziv gradonačelnika može podneti i skupština grada dvotrećinskom većinom glasova od ukupnog broja odbornika na osnovu odluke Ustavnog suda o povredi Ustava ili statuta grada od strane gradonačelnika.

Vlada Republike Srbije može podneti inicijativu za opoziv gradonačelnika skupštini grada, ako oceni da se povereni poslovi ne obavljaju u skladu sa zakonom.

Ukoliko inicijativu za opoziv gradonačelnika od strane Vlade Republike Srbije podrži skupština grada dvotrećinskom većinom ona se smatra predlogom za opoziv gradonačelnika. O predlogu za opoziv izjašnjavaju se birači neposredno, tajnim glasanjem.

Član 70.

Gradonačelnik je opozvan ako je za njegov opoziv glasala većina birača koja je glasala.

IV. KAZNE NE ODREDBE

Član 71.

Novčanom kaznom od 500.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj politička stranka, koalicija odnosno druga politička organizacija ili drugo pravno lice koje prikuplja potpise suprotno odredbi člana 23. stav 4. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u političkoj organizaciji ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i lice koje prikuplja potpise novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 72.

Odredbe ovog zakona o izboru odbornika skupština jedinica lokalne samouprave i izboru gradonačelnika primenjivaće se od sprovođenja prvih narednih izbora za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave u pojedinim ili svim jedinicama lokalne samouprave i izbora za gradonačelnika.

Član 73.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o lokalnim izborima („Službeni glasnik RS“ broj 129/07, 34/10 - US, 54/11), osim odredaba čl.11. – 15., 45. - 49. i 51. - 56. stav 7. koje će se primenjivati do sprovođenja izbora za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave po odredbama ovog zakona u pojedinim ili svim jedinicama lokalne samouprave.

Član 74.

Na izbor odbornika i gradonačelnika shodno se primenjuju odredbe Zakona o jedinstvenom biračkom spisku („Službeni glasnik RS“, br. 104/09, 99/11).

Član 75.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje predloženog zakona sadržan je u odredbi člana 97. tačka 3. Ustava Republike Srbije kojom je, između ostalog, utvrđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem lokalne samouprave; u odredbi člana 180. stav 3. Ustava kojom je utvrđeno da se odbornici biraju na period od četiri godine na neposrednim izborima tajnim glasanjem, u skladu sa zakonom; u odredbama člana 191. st. 4. i 5. Ustava kojim se propisuje da skupština opštine odlučuje o izboru izvršnih organa opštine i da se izbor izvršnih organa uređuje zakonom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustav Republike Srbije utvrđuje pravo građana na lokalnu samoupravu, koje ostvaruju neposredno ili preko svojih slobodno izabranih predstavnika (član 180. st. 1 i 2. Ustava). Odbornici se biraju na period od četiri godine na neposrednim izborima tajnim glasanjem, u skladu sa zakonom (član 180. stav 3. Ustava).

Iz izloženog proizlazi da je Ustav zakonodavcu prepustio da uredi izborni sistem koji će u najvećoj mogućoj meri omogućiti građanima da u skupštinama u svojim jedinicama lokalne samouprave budu reprezentovani na onaj način koji će doprineti ostvarivanju njihovih potreba i interesa i boljem i kvalitetnijem životu u lokalnoj zajednici.

Važeći Zakon o lokalnim izborima donet 2007. godine, u suštini, zadržao je proporcionalni izborni sistem na kojem je bio zasnovan i Zakon o lokalnim izborima iz 2002. godine. Osnovne karakteristike ovog sistema, koji je primenjen u poslednja dva izborna ciklusa, jeste postojanje jedne izborne jedinice, glasanje za izborne liste i izborni prag od 3% (Zakon iz 2002.) odnosno 5% (Zakon iz 2007. godine).

Primena određenih rešenja iz ovih zakona u praksi je pokazala velike nedostatke. Pre svega, građani nisu mogli da suštinski utiču na izbor svojih predstavnika u skupštini, budući da je nakon završetka izbora, odbornike određivao podnosilac liste, potpuno slobodno i bez konsultacije biračkog tela. Karakteristika ovog sistema je, dakle, da u njemu građani mogu slobodno da glasaju, ali ne mogu i da biraju. Time se, u velikoj meri, ugrožava ustavni princip neposrednosti izbora. Takođe, praksa je pokazala da podnosioci izborne liste prilikom dodeljivanja mandata nisu vodili računa o ravnomernoj zastupljenosti kandidata iz različitih sredina sa teritorije jedinice lokalne samouprave. Zbog toga, veliki broj naseljenih mesta nije imao odbornike koji su mogli i želeli da valjano zastupaju interese građana koji su nastanjeni na tim područjima. Veliki nedostatak postojećeg izbornog sistema jeste i da on ne omogućuje vrednovanje izbornih rezultata kandidata koji su se nalazili na izbornim listama, niti odražava odnos birača prema pojedinim kandidatima. To je dalje omogućavalo da se u skupštini nađu i odbornici koji, realno, nisu imali značajniju podršku biračkog tela.

Zbog svega navedenog, sada se predlaže rešenje koje predstavlja kombinaciju proporcionalnog izbornog sistema (primenjuje se prilikom pretvaranja ukupnog broja dobijenih glasova jedne izborne liste u broj mandata koje lista po tom osnovu dobija) i većinskog sistema (primenjuje se prilikom dodeljivanja mandata kandidatima sa te izborne liste). Na taj način, u mnogo većoj meri se poštuje volja birača i istovremeno jača reprezentativnost skupštine jedinice lokalne samouprave.

Zakon o lokalnim izborima iz 2007. godine je uneo veoma bitnu novinu, time što je predvideo nadležnost okružnih, sada viših sudova u rešavanju izbornih sporova i omogućio sudsku zaštitu odborničkih mandata i u postizbornom periodu. Dosadašnja sudska praksa u primeni ovog zakona je pokazala da je uvođenje nadležnosti višeg suda doprinelo većem kvalitetu sudskih odluka. Još je bitnije da je ranije postojeća pravna praznina u oblasti prava na zaštitu mandata konačno popunjena i da je stvoren pravni mehanizam za rešavanje i ove vrste sporova. Međutim, činjenica je da još uvek, iako u znatno manjoj meri, postoji neujednačena pravna praksa u ovoj oblasti te, samim tim, i određeni stepen pravne nesigurnosti. U pojedinim slučajevima, neki okružni sudovi su zauzimali pravne stavove koji su odudarali od vladajuće sudske prakse. Zbog toga, predlaže se da nakon početka rada Upravnog suda svi izborni sporovi budu u njegovoj nadležnosti. Ovo rešenje je i pravno logično budući da se u izbornim sporovima shodno primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje postupak u upravnim sporovima.

Predlaže se uvođenje neposrednog izbora gradonačelnika u svim gradovima Srbije. Ustavom Srbije je izričito predviđena isključivo biranje predsednika opština od strane opštinskih odbornika čime se ostavlja mogućnost da građani sami u svojim gradovima biraju gradonačelnike. Oni se biraju apsolutnom većinom izašlih birača, tj relativnom u drugom krugu izbora. U poslednjih nekoliko decenija u Evropi je sve veći broj država koje se opredeljuju za neposredan izbor gradonačelnika. Ovakvo rešenje, pored toga što je omogućeno Ustavom Republike Srbije, daje veću legitimnost izvršne vlasti izabrane od strane građana, a ne od uske grupe odbornika. Neposredni izbori pružaju više mogućnosti nezavisnim kandidatima da učestvuju u izbornoj trci sa strankama. Takođe, jasnijom podelom nadležnosti između izvršne vlasti i lokalne legislative jača kontrolna uloga skupštine. Neposredni izbori daju veći stepen svesti građanima o ponuđenim konceptima čime se jača veza između građana i suda javnosti.

Dosadašnja iskustva neposrednih izbora gradonačelnika (i predsednika opština) se baziraju na iskustvima Zakona o lokalnim izborima iz 2002. godine. Taj zakon je predviđao veoma laku proceduru opoziva gradonačelnika čime se sistem lokalne vlasti često dovodio u blokadu. Ovim zakonom predviđa se model opoziva koji mora biti utemeljen kako na širokom konsenzusu u lokalnom predstavničkom telu tako i neposredno odobren od strane građana, tj od onih koji su i birali gradonačelnika. Predviđa se i politička odgovornost skupštine grada ukoliko građani ne podrže opoziv izabranog gradonačelnika. Time će se stvoriti legitiman, funkcionalan i održiv model lokalne samouprave blizak građanima.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

U glavi I. Predloga zakona (čl. 1. - 9.) u osnovnim odredbama se određuje predmet zakona, utvrđuje period na koji se odbornici i gradonačelnik biraju, određuje dan prestanka mandata odbornika prethodnog saziva, definiše aktivno i pasivno biračko pravo, utvrđuje procedura određivanja izbornih jedinica u jedinicama lokalne samouprave (u jedinici lokalne samouprave se utvrđuje onoliko izbornih jedinica koliko se odbornika bira u skupštinu jedinice lokalne samouprave), određuje nadležni organ i procedura raspisivanja izbora za odbornike i gradonačelnike i utvrđuje da se u jedinicama lokalne samouprave u kojima živi stanovništvo mešovitog nacionalnog sastava, omogućuje srazmerna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u skupštinama.

U glavi II. Predloga zakona (čl. 10. - 62.) u odnosu na organe za sprovođenje izbora, u osnovi su zadržana dosadašnja rešenja, s tim da su poslovi izborne komisije prilagođeni specifičnostima predloženog kombinovanog izbornog sistema. U sporu o zakonitosti rešenja o imenovanju stalnog sastava izborne komisije, kao i u

ostalim izbornim sporovima, utvrđena je nadležnost Upravnog suda. Bitnu novinu predstavlja i odnos koji se uspostavlja između izborne komisije jedinice lokalne samouprave i Republičke izborne komisije. Tako je, po predloženom rešenju, Republička izborna komisija dužna da na traženje lokalne izborne komisije daje objašnjenja o primeni izbornih propisa, a ovlašćena je i da preuzme i izvrši poslove iz nadležnosti lokalne izborne komisije ako ih ova ne izvrši u zakonskom roku. Time se otklanja mogućnost vršenja opstrukcije i blokade izbornog postupka, s tim da je u tom slučaju obezbeđena i adekvatna sudska kontrola rada Republičke izborne komisije.

Jedna od najbitnijih novina u predloženom zakonu tiče se postupka kandidovanja. Naime, registrovane političke stranke, koalicije političkih stranaka i grupe građana, kao podnosioci izbornih lista, predlažu svoje kandidate za odbornike po izbornim jedinicama. Kandidata mora svojim overenim potpisom podržati najmanje 30 birača koji imaju prebivalište u datoj izornoj jedinici, s tim da izborna lista treba da sadrži kandidate u najmanje jednoj trećini izbornih jedinica opštine, odnosno grada. Izbornu listu podnosioca čine svi njegovi kandidati po utvrđenim izbornim jedinicama. U opštinama koje imaju manji broj birača srazmerno je manji i broj potrebnih potpisa podrške. Predloženim rešenjem se definiše koalicija političkih stranaka, kao ovlašćeni podnosilac izborne liste, utvrđuje se ko je čini, kao i kako se uređuju međusobni odnosi njenih članica. Takođe, predviđen je i način osnivanja grupe građana kao učesnika izbora za odbornike. Inače, obaveze stranaka nacionalnih manjina i koalicija političkih stranaka nacionalnih manjina, bitno su umanjene, kako u pogledu broja prikupljenih potpisa podrške po jednom kandidatu, tako i u broju predloženih kandidata u odnosu na ukupan broj izbornih jedinica. Uređen je način na koji se utvrđuje položaj stranke nacionalnih manjina i ko može činiti njihovu koaliciju.

Izbori se sprovode tako što birač glasa za samo jednog kandidata od onih koji su predloženi u toj izornoj jedinici. Ukupan broj glasova koje je dobila izborna lista dobija se sabiranjem glasova koji su dobili kandidati te izborne liste u svim izbornim jedinicama. Kao i u važećem zakonu, svakoj izornoj listi pripada broj mandata srazmeran ukupnom broju glasova, a izborna komisija ih raspodeljuje primenom sistema najvećeg količnika. U raspodeli mandata učestvuju izborne liste koje su dobile najmanje 5% glasova od ukupnog broja glasova birača koji su glasali u jedinici lokalne samouprave. Ovaj izborni prag ne važi za liste nacionalnih manjina.

Jedna od najbitnih novina u Predlogu zakona jeste da nakon završetka izbora, o dodeli mandata više ne odlučuju podnosioci izbornih lista, već mandati pripadaju kandidatima sa najvećim procentom osvojenih glasova. Naime, mandati koji pripadaju određenoj izornoj listi dodeljuju se kandidatima sa te liste prema procentu glasova koji su kandidati osvojili u odnosu na ukupan broj upisanih birača u izbornim jedinicama u kojima su kandidovani. Prvi mandat u okviru broja koji je pripao određenoj izornoj listi izborna komisija rešenjem dodeljuje kandidatu sa te liste koji je osvojio najveći procenat glasova u nekoj od izbornih jedinica. Postupak dodele mandata se ponavlja dok se ne raspodele svi mandati koji su pripali određenoj izornoj listi.

Osim novih rešenja koja se tiču izborne procedure, Predlog zakona sadrži i jedan broj odredaba koje imaju za cilj da otklone neke dileme u dosadašnjoj primeni važećeg zakona. Stoga su detaljnije regulisani rokovi i procedura po kojoj skupština i sudovi postupaju prilikom odlučivanja o potvrđivanju i prestanku mandata odbornika. Iako određena zakonska rešenja, koja se odnose na postupak zakazivanja sednica skupštine, utvrđivanje dnevnog reda i odlučivanje o mandatima odbornika, po svojoj pravnoj prirodi pre spadaju u poslovničku materiju, iskustva u primeni važećeg zakona pokazala su da je neophodno da se ova procedura detaljno razradi i obezbedi postupkom sudske kontrole. Ovo zbog toga, što je parlamentarna praksa

na lokalnom nivou obilovala primerima nepoštovanja uobičajenih demokratskih pravila ponašanja u funkcionisanju skupštine, kao i najrazličitijim oblicima opstrukcije koja je imala za cilj blokadu rada lokalnih organa vlasti i izigravanje izborne volje birača.

Donošenje Zakona o izboru odbornika predstavlja sastavni deo reforme izbornog zakonodavstva i za njegovu punu primenu neophodno je da otpočne i primena drugih zakona iz te oblasti, kao i iz oblasti uređenja sudova. Zbog toga je prelaznim i završnim odredbama Predloga zakona predviđena odložena primena odredaba koje se odnose na Državnu izbornu komisiju i Upravni sud i to do početka njihovog rada. Do tada, njihove zakonom predviđene poslove, obavljaće Republička izborna komisija, odnosno mesno nadležni okružni sudovi. Takođe, predviđeno je da se do početka primene zakona kojim se uređuje jedinstveni birački spisak, na izbor odbornika shodno primenjuju odredbe Zakona o izboru narodnih poslanika koje se odnose biračke spiskove.

U glavi III. Predloga zakona (čl. 63. - 70.) gradonačelnik se bira na neposrednim, tajnim izborima od strane svih punoletnih građana koji imaju prebivalište na jedinici lokalne samouprave, tj. grada. Da bi kandidat za gradonačelnika bio izabran, potrebno je da dobije većinu od ukupnog broja izašlih birača. Ukoliko nijedan kandidat ne uspe u tome, organizuje se drugi krug izbora gde se građani opredeljuju za jednog od dva najbolja rangirana kandidata iz prvog kruga. Kandidat koji dobije više glasova biva izabran za gradonačelnika.

Usled većeg legitimiteta gradonačelnika, ovim zakonom se proširuju njegove nadležnosti u odnosu na izbor članova opštinskog veća koje on sam postavlja i u odnosu na otežan postupak opoziva. Razlog za to je omogućavanje većeg stepena funkcionalnosti i efikasnosti izvršne vlasti.

Kontrolna funkcija skupštine grada se sastoji od toga što i dalje nijedna odluka ili bilo koji drugi gradski propis ne može biti donet bez njene saglasnosti čime je suštinska funkcija predstavničkog tela očuvana.

U glavi IV. Predloga zakona (član 71.) utvrđuje novčane kazne za prekršaje.

U glavi V. Predloga zakona (čl. 72. - 75.) uređene su prelazne i završne odredbe, tako da će se odredbe ovog zakona o izboru odbornika i gradonačelnika primenjivati od sprovođenja prvih narednih izbora za odbornike i gradonačelnike. Zatim utvrđuje se prestanak važećeg zakona o lokalnim izborima osim odredaba koje su navedene. Određuje se primena odredaba zakona o jedinstvenom biračkom spisku i da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku RS“.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Donošenje ovog zakona po hitnom postupku se predlaže iz razloga kako bi se doprinelo što boljem ostvarivanju potreba i interesa građana i njihovom kvalitetnijem životu u lokalnoj zajednici.